

Bölüm 1

ACİL SERVİSTE HASTA GÜVENLİĞİ VE ACİL HEMŞİRELERİNİN ROLÜ

Azize AYDEMİR¹

GİRİŞ

Son yıllarda sağlık hizmetlerine duyulan ihtiyaç sağlık kurumlarında hasta güvenliğinin önemini arttırmıştır. Hasta haklarının temelinde bireylerin güvenli bir ortamda sağlık hizmeti almaları yer almaktadır. Kaliteli ve nitelikli sağlık hizmeti sunumunun ön koşulu ve vazgeçilmez göstergesi hasta güvenliğidir. Hasta güvenliği, sağlık hizmetlerinin sunumu sırasında bireylerin maruz kalacağı olası istenmeyen olayların önlenmesi amacıyla sağlık bakım sistemi ve sağlık bakım çalışanları tarafından alınan önlemlerin tamamını kapsar (1).

Hasta güvenliği hasta/sağlıklı bireyi, yakınlarını, çalışanları fiziksel ve mental olarak olumlu etkileyecek bir ortam yaratarak ve bireyleri istenmeyen durumlardan, yaralanma ve sakat kalma risklerinden koruyarak, tıbbi hata olasılığını ortadan kaldırarak sağlar. Sağlık hizmeti sunulan tüm alanlarda istenmeyen olaylarla karşılaşma olasılığı yüksektir. İlaçların yanlış uygulanması, hastane enfeksiyonları, hatalı kimliklendirme, düşmeler, gecikmiş tedaviler, hatalı transfüzyon uygulamaları, yanlış taraf cerrahileri, cerrahi yaralanmalar, önlenebilir intiharlar, yanıklar ve basınç yaraları gibi birçok durum sağlık kurumlarında hasta güvenliğini tehdit eder. Tıbbi hata olasılığını en aza indirmek için sağlık profesyonelleri arasında güçlü bir hasta güvenliği kültürü yaratılmalıdır. Sağlık kurumlarında sağlıklı/hasta bireyi zararlardan korumak için; hasta güvenliği liderliği, olay raporlama sistemleri, teknoloji ve çevre uyumlu hasta güvenliği eğitimleri, hasta güvenliği kültürünün yaygınlaştırılması gibi bazı kriterlerin karşılanmasının gereklidir (2).

Hasta güvenliği sağlamanın odağında sağlıklı/hasta bireyle uzun süre birlikte olan sağlık bakımını ve bireyi temsil etme sorumluluğunu üstlenen hemşireler yer almaktadır. Hemşirelik mesleğinin etik ilkeleri insan hakları, hasta güvenliği

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, azizeaydemir@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0002-4751-7088

SONUÇ

Sonuç olarak sağlık kurumlarında önlenabilir birçok istenmeyen durumun tekrarlanmasının önüne geçilmesi için hata raporlama işlemini teşvik edecek bazı stratejilere ihtiyaç vardır. Acil servis ortamı hasta güvenliğinin sağlanması için kritik ve zor alanlardan biridir. Bu kliniklerde çalışanlar için güçlü bir hasta güvenlik kültürünün oluşturulması güvenli sağlık bakım hizmet sunumunun önceliktir. Hasta güvenlik algısı güçlü profesyonellerin çalıştığı kliniklerde ancak hastanın zarar görmemesine odaklanmış bir çalışma kültüründen söz edilebilir. Dolayısıyla acil serviste hasta güvenliğinin iyileştirilmesine yönelik çalışmalarda acil hemşirelerine önemli sorumluluklar verilmelidir. Ancak acil hemşireliği diğer uzmanlık alanlarından çok farklıdır, spesifik eğitim-öğretim programına ve program çıktıklarına sahiptir. Sağlıkta kaliteli ve güvenli hizmet sunumu için ileriye dönük düzenlemelerde acil hemşirelik uzmanlarından hemşire adaylarının lisans programlarında acil hemşireliği eğitimi almaları için eğitim programlarının güncellenmesi önemlidir. Böylece verilen acil bakım hizmeti daha standardize, güvenli ve kaliteli hale gelecektir.

KAYNAKÇA

1. Aydemir A. & Koç Z. Factors affecting patient safety culture and attitudes in emergency nurses. *East Mediterr Health J.* 2023;29(3): 195-204. <https://doi.org/10.26719/emhj.23.026>.
2. ECRI Healthcare Risk Control, 2009. (16/06/2023 tarihinde https://www.ecri.org/Documents/secure/Risk_Quality_Patient_Safety.pdf, 2014 adresinden ulaşılmıştır).
3. Lives SSS. Information and Action Tool Kit. Genewa: *ICN International Nurses Day*. 2006;53-56.
4. Aouicha W, Tlili MA, Sahli J, Dhiab MB, Chelbi S, Mtiraoui A, Latiri HS, Ajmi T, Zedini C, Rejeb MB, & Mallouli, M. Exploring patient safety culture in emergency departments: A Tunisian perspective. *International Emergency Nursing*. 2021;54, 100941. <https://doi.org/10.1016/j.ienj.2020.100941>
5. T.C. Resmi Gazete. Hasta ve Çalışan Güvenliğinin Sağlanmasına Dair Yönetmelik. Sayı: 27897, 6 Nisan 2011. (26/06/2023 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr> adresinden ulaşılmıştır).
6. Han JH, & Roh YS. Teamwork, psychological safety, and patient safety competency among emergency nurses. *International Emergency Nursing*, 2020;51:100892. <https://doi.org/10.1016/j.ienj.2020.100892>.
7. Balık H, Kaya H. Acil Servislerde Çalışan Hemşirelerin Hasta Güvenliğine İlişkin Tutumları. *İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi*, 2014; 1-27.
8. Klasco RS, Wolfe RE, Wong M, et al. Assessing the rates of error and adverse events in the ED. *The American journal of emergency medicine*. 2015; 33(12): 1786-9. <https://doi.org/10.1016/j.ajem.2015.08.042>.

9. Hwang JI, & Ahn J. Teamwork and clinical error reporting among nurses in Korean hospitals. *Asian nursing research*. 2015;9(1), 14-20. <https://doi.org/10.1016/j.anr.2014.09.002>.
10. Camargo Jr CA, Tsai CL, Sullivan AF, et all. Safety climate and medical errors in 62 US emergency departments. *Annals of emergency medicine*. 2012;60(5):555-63. <https://doi.org/10.1016/j.annemergmed.2012.02.018>.
11. Calder LA, Forster A, Nelson M, et all. Adverse events among patients registered in high-acuity areas of the emergency department: a prospective cohort study. *Canadian Journal of Emergency Medicine*. 2010; 12(5): 421-30. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1481803500012574>.
12. Flowerdew L, Brown R, Vincent C, et all. Identifying nontechnical skills associated with safety in the emergency department: a scoping review of the literature. *Annals of emergency medicine*. 2012;59(5):386-94. <https://doi.org/10.1016/j.annemergmed.2011.11.021>.
13. Nielsen KJ, Pedersen AH, Rasmussen K, et all. Work-related stressors and occurrence of adverse events in an ED. *The American journal of emergency medicine*. 2013; 31(3): 504-8. <https://doi.org/10.1016/j.ajem.2012.10.002>.
14. Robinson AR, Hohmann KB, Rifkin JI, et all. Physician and public opinions on quality of health care and the problem of medical errors. *Arc Intern Med*. 2002; 162(2186): 90. doi:10.1001/archinte.162.19.2186.
15. Stang AS, Wingert AS, Hartling L, et all. Adverse events related to emergency department care: a systematic review. *PloS one*. 2013;8(9): 74214. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0074214>
16. Kachalia A, Gandhi TK, Puopolo AL, et all. Missed and delayed diagnoses in the emergency department: a study of closed malpractice claims from 4 liability insurers. *Annals of emergency medicine*. 2007; 49(2): 196-205. <https://doi.org/10.1016/j.annemergmed.2006.06.035>.
17. Källberg AS, Ehrenberg A, Florin J, et all. Physicians' and nurses' perceptions of patient safety risks in the emergency department. *International emergency nursing*. 2017; 33, 14-19. <https://doi.org/10.1016/j.ienj.2017.01.002>.
18. Françolin L, Gabriel CS, Bernardes A, et all. Patient safety management from the perspective of nurses. *Revista da Escola de Enfermagem da USP*. 2015; 49 (02): 0277-0283. <https://doi.org/10.1590/S0080-623420150000200013>.
19. Grover E, Porter JE, & Morphet J. An exploration of emergency nurses' perceptions, attitudes and experience of teamwork in the emergency department. *Australasian emergency nursing journal*. 2017; 20(2): 92-97. <https://doi.org/10.1016/j.aenj.2017.01.003>
20. Ricklin ME, Hess F, & Hautz WE. Patient safety culture in a university hospital emergency department in Switzerland—a survey study. *GMS journal for medical education*. 2019; 36(2). doi: 10.3205/zma001222
21. Durgun H, & Kaya H. The attitudes of emergency department nurses towards patient safety. *International emergency nursing*. 2018; 40: 29-32. <https://doi.org/10.1016/j.ienj.2017.11.001>
22. Sujan M. An organisation without a memory: A qualitative study of hospital staff perceptions on reporting and organisational learning for patient safety. *Reliability Engineering & System Safety*. 2015; 144: 45-52.

23. Yazıcı G, & Elbaş NÖ. Hemşirelerin hasta ve hemşire güvenliği açısından acil servislerin çalışma ortamına ilişkin görüşleri. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*. 2017; 4(2): 69-80. DOI:10.5455/sad.13-1495141264
24. Filiz E, Bodur S. Hastanede Hasta Güvenliği Kültürü Algılamasının ve Sağlık Çalışanları ile Toplumun Hasta Güvenliği Hakkındaki Tutumunun Belirlenmesi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, Yüksek Lisans Tezi, 2009; 1-15.
25. Taş Arslan F, Aldem M. Pediatri kliniklerinde çalışan hemşire ve ebelerin hasta güvenliğine yönelik uygulamaları. *TAF Prev Med Bull* 2014;13(3):209-216. DOI:10.5455/pmb 1-1361631090.
26. Eriksson J, Gellerstedt L, Hillerås P, & Craftman ÅG. Registered nurses' perceptions of safe care in overcrowded emergency departments. *Journal of clinical nursing*. 2018; 27(5-6):1061-67. <https://doi.org/10.1111/jocn.14143>.
27. Rigobello MCG, de Carvalho REFL, Guerreiro JM, Motta APG, Atila E, & Gimenes FRE. The perception of the patient safety climate by professionals of the emergency department. *International emergency nursing*. 2017;33, 1-6. <https://doi.org/10.1016/j.ienj.2017.03.003>.
28. Wears RL, Woloshynowych M, Brown R, & Vincent CA. Reflective analysis of safety research in the hospital accident & emergency departments. *Applied ergonomics*. 2010; 41(5):695-700. <https://doi.org/10.1016/j.apergo.2009.12.006>.
29. Jones A, Johnstone MJ, & Duke M. 'Hands-on'assessment: a useful strategy for improving patient safety in emergency departments. *Australasian Emergency Nursing Journal*. 2015;18(4):212-217. <https://doi.org/10.1016/j.aenj.2015.07.002>.
30. Chegini Z, Janati A, Afkhami M, Behjat M, & Shariful Islam SM. A comparative study on patient safety culture among emergency nurses in the public and private hospitals of Tabriz, Iran. *Nursing open*. 2020; 7(3):768-75. <https://doi.org/10.1002/nop2.449>.
31. Al-Mandhari A, Al-Zakwani I, Al-Kindi M, Tawilah J, Dorvlo AS, & Al-Adawi S. Patient safety culture assessment in Oman. *Oman Medical Journal*. 2014;29(4):264. <https://doi.org/10.5001/omj.2014.70>.
32. Çiftçi (Farmer) BM. Patient safety in the emergency department. *Emergency Medicine*. 2016; 48(9):396-404. DOI: 10.12788/emed.2016.0052.
33. Behzadifar M, Jahanpanah F, & Bragazzi NL. Patient safety culture assessment in Iran using the "Hospital survey on patient safety culture" tool: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Epidemiology and Global Health*. 2019;7:641-47. <https://doi.org/10.1016/j.cegh.2019.02.008>.
34. The Agency for Healthcare Research and Quality, User Comparative Database Report. 2016 (26/08/2023 tarihinde <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4765970/> adresinden ulaşılmıştır).
35. Mülayımoğlu A, Ayaz S. Halk Eğitim Merkezine Devam Eden Bireylerin Hasta Güvenliğine İlişkin Görüşleri ve Tıbbi Hatalarla İlgili Deneyimleri. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Programı, Ankara, Yüksek Lisans Tezi, 2012; 6-21.
36. 08 Mayıs 2014 Tarihli ve 28994 Sayılı Resmî Gazete 'Hasta Hakları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik' (16/07/2023 tarihinde <https://resmigazete.gov.tr/fihrist?tarih=2014-05-08> adresinden ulaşılmıştır).

37. Oral T. Hekimin aydınlatma ve hastanın rızasını alma yükümü. *Ankara Barosu Dergisi*, 2011;(2):185-210. (16/07/2023 tarihinde https://dergipark.org.tr/en/pub/abd/issue/33791/374209#article_cite adresinden ulaşılmıştır).
38. Weller J, Boyd M, & Cumin D. Teams, tribes and patient safety: overcoming barriers to effective teamwork in healthcare. *Postgraduate medical journal*. 2014;90(1061):149-54. <https://doi.org/10.1136/postgradmedj-2012-131168>.
39. Alfredsdottir H, Bjornsdottir K. Nursing and Patient Safety in the Operating Room, *JAN*, Original Research. 2007; 61(1): 29-37. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04462.x>.
40. Joint Commission International (JCI). Quality Management and Patient Safety. (16/07/2023 tarihinde <https://www.jointcommission.org/standards/national-patient-safety-goals/2023>. adresinden ulaşılmıştır).
41. Kırşan M, Korhan EA, Şimşek S, Özçiftçi S, Ceylan B. Hemşirelik Uygulamalarında İlaç Hataları: Bir Sistemik Derleme. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri*. 2019;11(1):35-51 DOI:10.5336/nurses.2018-62052.
42. Aydemir A and Esenkaya D, "The Views of Nurses Working in Surgical Clinics and Surgical Intensive Care Units on Medication Administration Errors and Error Reporting", *International Journal of Health Services Research and Policy*. 2023; 8 (1): 3-16, doi:10.33457/ijhsrp.1193061.
43. Marznaki ZH, Pouy S, Salisu WJ, & Zeydi AE. Medication errors among Iranian emergency nurses: a systematic review. *Epidemiology and health*. 2020; 42, Article ID: e2020030, 7 pages doi: 10.4178/epih.e2020030.
44. Shitu Z, Aung MM, Tuan Kamauzaman TH, Ab Rahman AF. Prevalence and characteristics of medication errors at an emergency department of a teaching hospital in Malaysia. *BMC Health Serv Res*. 2020;20:56. <https://doi.org/10.1186/s12913-020-4921-4>.
45. Vazin A, Zamani Z, & Hatam N. Frequency of medication errors in an emergency department of a large teaching hospital in southern Iran. *Drug, healthcare and patient safety*. 2014;179-184. <http://dx.doi.org/10.2147/DHPS.S75223>.
46. T.C. Resmi Gazete. Kan ve Kan Ürünleri Kanunu. Sayı : 26510, 2 Mayıs 2007 (25.06.2023 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr>. Adresinden ulaşılmıştır).
47. Gürbüz H, Zengin Y, Gündüz E, Durgun HM, Dursun R, İçer M, Orak M, Güloğlu C, & Çiçek H. Acil Serviste Yapılan Transfüzyon Komplikasyonlarının Değerlendirilmesi ve Etkileyen Faktörler. *Göbeklitepe Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2021;4(6):150-163. <https://www.gobeklitepejournal.com/index.php/pub/article/view/46>.
48. Ögce F. Kan Transfüzyonunda Hemşirenin Dikkat Etmesi Gereken Noktalar. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2008;24 (1): 101-112. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/835515>.
49. Joint Commission International (JCI). A Follow-Up Review of Wrong Site Surgery. 2001. (28.06.2023 tarihinde http://www.jointcommission.org/Nurses/nurse_staffing.htm. 2015. Adresinden ulaşılmıştır).
50. Çınarlı T, & Koç Z. Fear and risk of falling, activities of daily living, and quality of life: assessment when older adults receive emergency department care. *Nursing research*. 2017;66(4):330-335. DOI: 10.1097/NNR.0000000000000227.
51. Çapacı K. İnmede düşme ve kırıklar. *Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Dergisi*. 2007; 53:7-10.

52. Tanrıku F, & Sarı D. Determining patients' risk of falling in the emergency department. *International Journal of Caring Sciences*, 2017;0(2):907-14.
53. Akça AH, & Keleşli M. Acil serviste el yıkama alışkanlıkları ve ülkemizdeki sağlık politikalarının bu alışkanlık üzerine etkileri. *Van Tıp Derg.* 2016;23(2):176-82.
54. Artuvan Z, & Çetin H. Yoğun Bakımda, Kliniklerde Hastane Enfeksiyonlarının Önlenmesi ve El Hijyeni. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi.* 2019;23(3):180-184.
55. Türkiye Hastane Enfeksiyonları Surveyans Rehberi 2010 (20.07.2023 tarihinde <https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/Bulasici-hastaliklar>. adresinden ulaşılmıştır).
56. Özlük B. Farklı Kuşaktaki Hemşirelerin Tıbbi Hata Tutumları. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi.2020; 7(1):8-14. <https://doi.org/10.31125/hunhemshire.715027>.
57. Biftu BB, Dachew BA, Tiruneh BT, et all. Medication administration error reporting and associated factors among nurses working at the University of Gondar referral hospital, Northwest Ethiopia, 2015. *BMC nursing.* 2016;15(1):1-7. <https://doi.org/10.1186/s12912-016-0165-3>.
58. Karagözoğlu Ş, Meryem OTU, Coşkun G. Bir Araştırma ve Uygulama Hastanesinde İlaç Hatalarının Bildirimine Yönelik Hemşirelerin Düşünceleri ve İlaç Hatalarını Raporlama Alışkanlıkları. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi.* 2019; 4(1): 26-39.
59. Özlü ZK, Eskici V, Aksoy D, et all. Cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin ilaç uygulama hatalarına yönelik görüş ve deneyimlerinin belirlenmesi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2015; 4(1): 83-104. DOI:10.1501/Asbd_0000000052.
60. Nourian M., Babaie M., Heidary F., et all. Barriers of medication administration error reporting in neonatal and neonatal intensive care units. *Journal of Patient Safety & Quality Improvement*, 2020;8(3):173-181. <https://dx.doi.org/10.22038/psj.2020.49860.1279>.